

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TRANEGILDE STRAND

Grundejerforening

Historier fra vores Grundejerforening og fra
menneskene, der har levet her!

I anledning af Grundejerforeningens 70 års jubilæum 2014

www.tranegildestrand.dk

Indhold:

- Hvorfor holder vi mon 70 års jubilæum?
(en historisk fortælling om grundejerforeningen, side 4-8).
- Købmandens datter om at arbejde, bo og leve i Ishøj
(Jane Molberg fortæller om sit liv, side 9-11).
- Gør dit hjem til et fristed - også gerne for andre.
(Gudrun Lauridsen fortæller om sig selv og sit hus Fristedet, side 12-14).
- Min start m.m. som Ishøj-borger
(Vagn Simonsen fortæller, om man kan bo bo i Ishøj, side 15-19).

Forord

I 1944 blev Tranegilde Strand Grundejerforening stiftet. Foreningen tæller i dag 151 parceller fra vejene Birkevej, Solvej, Mirabellevej, Strandvangen 15-41/24-52 og Tranegilde Strandvej 13A-37 (ulige nr.). I de 70 år foreningen har eksisteret, er der sket meget i vores område. Det har udviklet sig fra at være en Dirt track-bane til et sommerhusområde for i dag at bestå af helsårshuse på stort set alle matriklerne. Ancienniteten for beboerne i foreningen er høj – det bevidner, at det er et skønt område, vi bor i!

I dette jubilæumsskrift kan du læse erindringer fra personer, der har boet i vores forening i mange år. De har været med til at få dokumenteret vores forenings historie, så dem, der ikke har boet i foreningen i så mange år, kan læse lidt om ”de gamle dage” – og de andre kan få en ”nåh ja, det er da også rigtigt”-oplevelse. En stor tak især til Vagn Simonsen fra Strandvangen for hans indsats.

Der er blevet passet godt på foreningens område de sidste 70 år, – lad os håbe, at det fortsætter de næste 70 år!

Bestyrelsen

Ansvarshavende: Bestyrelsen 2014

Udgivet i forbindelse med Grundejerforeningens 70 års jubilæum

Oplag: 300 stk.

Omdelt gratis til medlemmerne i foreningen

Kilder og foto: Ishøj Kommune Lokalhistorisk arkiv, Ishøj Thorslunde-Ishøj Lokalhistorisk forening

Hvorfor holder vi mon 70 års jubilæum?

Fordi foreningen startede i 1944.

- Jo, bevar's, men hvorfor gjorde den nu det?

For 70 år siden blev der oprettet en grundejerforening ved navn Tranegildestrand Grundejerforening. Det skete officielt den 9. september 1944, og hvis vi kan finde nogen, der var med dengang, så kunne det være interessant at høre nogle detaljer om den begivenhed. For hvorfor skete der lige en sådan foreningsdannelse på det sted og det tidspunkt?

Men vi kan jo prøve at regne noget ud på en eller anden måde f. eks. ved at studere de love og bestemmelser, som foreningen havde valgt at bygge sig op med, for de findes jo i foreningens arkiver.

Her læser vi indledningsvis en formålsparagraf, som de første medlemmer altså bakker op om. Den lyder: "Foreningens formål er at varetage grundejernes interesser over for såvel offentlige myndigheder som private samt at påse, at de servitutter, som er pålagt parcellerne, overholdes".

Det lyder da meget fornuftigt. Næste paragraf viser, at foreningen må være sat i gang i forbindelse med, at der ca. 4 år forinden blev påbegyndt en udstykning af det store areal, der var blevet brugt til bl.a. motorcykelracerløb.

Denne "Dirt track-bane" nævnes også i en anden artikel i dette hæfte, men da ejeren, Anders Bitsch, formentligerbegyndt at se økonomisk fordel ved at få området stykket ud til sommerhusgrunde, udlover han samtidigt adgang til et stykke badestrand til køberne – sikkert som en særlig slikkepind. Og den drejer sig åbenbart om det stykke strand, der ligger på vores nystartede grundejerforenings fællesgrund og altså stadig ligger dér.

Kun de udvalgte må bade

Men der er i sælgerens betingelser i første omgang påhæftet nogle begrænsninger, som køberne må acceptere. Dels er der en tilladelse til at bade, som kun gælder for køberne, og dels må de f.eks. ikke begynde at bygge skure eller badebroer ved vandet. Og netop disse udstykninger optræder nu i den nye grundejer-forenings lovpunkter, for der er en gruppe "fødte" medlemmer af den nye forening, som ikke bare kan, men simpelthen skal være med. Men der kan også optages nye medlemmer, nemlig dem, som bor på de omliggende grunde. Og alle får nu oven i købet lov til at bruge en ny badebro, som netop er blevet bygget færdig for enden af strandstykket. Broen vises i at blive stærkt benyttet, men også at være en brugsgenstand, som giver tilbagevendende problemer, fordi der sker storm- eller frostskafer på den, så den ofte skal repareres.

Men de nuværende medlemmer, der husker tilbage til tiden før den store inddæmning med den nye sandstrand og kørevejene dertil (i 1980), ved også hvor vigtigt, det var at have en robåd liggende ved fællesgrundens mole og bro, for så kunne man hurtigt sejle ud til den hyggelige badeø ude ved havets 1. revle, der næsten altid lå tørlagt oven vande.

Videre oplyser lovparagrafferne, at kontingentet er 5 kroner om året, men dertil kommer ganske vist en dyrere andel af fællesudgifterne til vejenes vedligeholdelse, til elektriciteten i de kommunale gadelygter, til badebroens vedligeholdelse o.s.v.

Det vedtages, at foreningens bestyrelse skal bestå af 5 medlemmer, hvoraf mindst to skal være fastboende på stedet. Deraf kan vi jo skønne, at sommerhusejerne sandsynligvis stadig var i overtal.

Sådan startede det altså, men hvordan det hele ville udvikle sig i løbet af en årrække, og hvor utroligt meget det kom til at udvikle sig, var der næppe nogen, der kunne forestille sig.

Av, av! Der er noget der stikker

For os, der ikke var med i starten, er det overraskende læsning at kigge i de gamle protokoller fra bestyrelsesmøder og generalforsamlinger. Det kunne vel ikke falde os ind, at det helt store problem i en årrække hedder: "myggeplage".

- Undskyld, hvad for noget? . . .

- Jo, hver sommer er området ved vandet med mole, bådebro og å-udløb fyldt med stikkende myg.

- Og hvad skal man gøre ved det? Smøre sig med myggebalsam?

- Nej, der skal helt andre midler til i bekæmpelsen, så man sætter folk til at sprøjte gift i ud- eller indløbet fra åerne. Da det koster penge og åbenbart ikke hjælper stort, så dukker der et overraskende nyt middel op: Flyvemaskiner!

- Jo, det drejer sig om helikoptere med speciale i at sprøjte strandområder effektivt til med myggegift. Det er ikke billigt, men det hjælper åbenbart, så en nyoprettet overordnet fællessammenslutning for de enkelte grundejerforeninger, kan netop styre en sådan sag og bagefter fordele omkostningerne, som ikke just regnes i småpenge. Men vores egen forening har også meget andet at se til og holde rede på. Lad os springe frem til formandens åbning af en generalforsamling i juni 1968, Han siger:

"Det forløbne år har sikkert været det mest begivenhedsrige i foreningens snart 15-årige historie. Der er kommet kloakledninger i vejene og asfalt oven på vejene, og lampeparken langs vejene er blevet forøget".

Ud med det beskidte vand

Og 1968-formanden fortsætter: *"Værdien er jo ikke bare den, at vi kan køre eller spadsere lettere omkring i kvarteret og slippe for de periodiske besøg af slamsugeren. Mere tæller det, at vi nu er med til at genoprette de naturværdier, som har været under hastig nedbrydning i området, hvorefter det skulle blive mere rart og mindre sundhedsfarligt at bo ved Ishøj Strand. Det er kloakeringen, vi først og fremmest venter resultater af. Og foreløbig venter vi stadig. Rent faktisk mangler endnu halvdelen af strandbeboerne at få sluttet deres spildevandsafløb til kloakledningen. Der poster altså stadig tonsvis af forurenet vand mere eller mindre direkte ud i stranden, og hvad man må finde betænkeligt er, at det også løber gennem de nye drænrør med risiko for, at de får deres sugsevne ødelagt. Det forløbne år var også begivenhedsrigt på en mere ubehagelig måde. Stormen væltede en del træer i haverne og især de største og flotteste. Der medfulgte også en oversvømmelse, som anrettede skader og gener, og i grundejerforeningen kunne vi ikke gøre andet end at bortkøre de væltede træer".*

Så vidt 1968-formanden om det, der var sket i det forløbne år. Men så kommer han ind på nogle fremtids-tanker og siger: *"Disse oversvømmelser sætter nogle overvejelser i gang om, hvorvidt de kan forebygges evt. gennem de inddæmningsplaner, der har været fremme. Nogle grundejerforeninger i området sendte efter oversvømmelsen en efter min mening noget panikpræget opfordring til kommunen om at sørge for, at der nu bliver inddæmnet så at sige for enhver pris. Vi har drøftet sagen i bestyrelsen, men mener principielt, at folk må være flyttet til stranden for at komme til at bo i nærheden af vandet. Det vil derfor være absurd, om man skulle være interesseret i en dæmning, som først og fremmest tager sigte på at holde vandet på mindst en halv kilometers afstand. Da kommunen har ønsket at høre også vores mening, har vi meddelt, at man primært må arbejde med sagen ud fra det mål at skaffe et naturskønt område med gode bademuligheder og med så mange fordele og så få ulemper for lokalbeboerne. Og der må kunne laves en sluseanordning eller noget lignende, som kan forhindre oversvømmelser".*

Det var altså, hvad der var på dagsordenen i den citerede gamle tale, og nu i år 2014 ved vi, hvad det endte med hen imod 1980: Nemlig at problemerne blev søgt løst ved hjælp af en inddæmning, der blev meget større og mere omfattende, fornyende og forandrende af strandområdet, end nogen havde fantasi til at forestille sig - f.eks. i 1968. Vi har nu fået utroligt meget i oplevelses-gevinst, hvis vi bevæger os en tur ad vej eller sti ned til havet. Og vi er oven i købet blevet forskånet for at få havvand i vinkælder, krybekælder og / eller i haven. Men har vi også mistet noget?

De fleste vil nok svare nej, men personligt oplevede jeg også som barn et spændende strandområde, fordi min onkel havde et af træhusene i en stor og meget selskabelig sommerhusforening ovre i Vallensbæk. Når vi gik de 100 meter fra Køgevejen ned til vandet, så stod vi pludselig dér ved hans og alle naboernes robåde. Og foran os lå det store eventyrlige og bølgende hav, der førte direkte ud i den store verden. Var du dengang forfulgt af den tyske værnemagt, kunne du f.eks. stjæle en båd og flygte til Sverige! Det var, hvad en frihedskæmper gjorde med min onkels båd (sandsynligvis med onkels hemmelige tilladelse).

Før inddæmningen i 1980 stod jeg af og til med den erindring i hovedet nede for enden af vores grundejerforenings fællesgrund og skuede ud over det store, fantastiske hav. Står jeg dér i dag, ser jeg bare på flokke af svømmende svaner og flyvende gæs i søområdet foran mig. Men det er også OK! Jeg værdsætter virkeligheden, som den er.

Købmandens datter om at arbejde, bo og leve i Ishøj.

Jane Molberg, som vi taler med, har boet ved Ishøj Strand siden starten af 1940'erne. Men først lidt mere forhistorie om området:

Efter fem "forbandede" år under tysk besættelse kunne danskerne i forsommeren 1945 atter dukke op fra kælderens beskyttelsesrum og ud fra de offentlige pladsers store mørke fælles-bunkers. Fortidens sporvogne, busser og tog dukkede efterhånden også op på deres tidligere ruter, så nu gjaldt det virkelig om at komme ud og trække vejret frit og se sig om i verden. Og måske også med at forlade sognegrænsen og uden frygt slå sig ned ude i den smukke danske natur.

Mennesker, der har oplevet efterkrigstiden, kan nok huske den enorme byggelyst, der opstod alle vegne og resulterede i et omfattende nybyggeri. Kunne man ikke straks anskaffe sig en ny lejlighed eller eget hus, kunne man i det mindste finde sig en sommerhus-grund og måske selv forsøge at bygge på noget "once a week", altså i weekenden (nyt dansk udtryk!), men som ikke måtte ligge for langt væk, da man jo kun havde fri om søndagen.

Nu gik der busser ned ad Gl. Køge Landevej. Og mellem Vallensbæk og Hundige lå der et strandområde, hvorfra man i det mindste kunne vade eller ro ud til en udmærket lille badeø. Til glæde for de første sommerhus- og campingplads-beboere i det nye kvarter samt for forbipasserende bil- og cyklister åbnede der forskellige butikker, og en af de handlende, der var tidligt ude (i slutningen af 1940'erne), hed købmand Espersen.

Familiens arbejdsplads

"Det var min far, som oprettede en ret stor butik "Købmand Espersen" på hjørnet af Tranegilde Strandvej og Solvej, og han kan ses på et gammelt billede sammen med min mor og min faster, for de var hans medarbejdere."

Det fortæller Jane Molberg, der i 2014 er flyttet fra Lærke Alle til en lejlighed i Ishøj Centrum. Selv er hun født i 1942, og så snart hun kunne bære en pose eller kurv, begyndte hun også at hjælpe til. Da hun havde overstået den lovplichtige skoletid, blev hun faktisk ansat i faderens forretning, og på det grundlag fik hun sin uddannelse som købmandsekspedient.

Hun fortæller videre: *"Det gav mig lyst til at uddanne mig yderligere ved at gå på købmandsskole i København, selvom der var venner som advarede mig og hævdede, at man da ikke kunne blive rigtigt uddannet, når man bare havde gået og hjulpet sin far. Men det kunne jeg altså, og da jeg havde bestået min eksamen, trodsede jeg nogle nye påstande om, at jeg på grund af min fortid nok ikke kunne få*

noget spændende arbejde. Men det gik helt modsat, for da jeg søgte ind hos selveste Magasin, blev jeg straks antaget og fik hurtigt lov at arbejde i nogle af de afdelinger, jeg syntes bedst om, d.v.s. med salg af kolonialvarer eller af legetøj. Der var jeg i en længere årrække, indtil jeg blev gift og fik børn og med min mand flyttede til Lærke Alle".

Synligt minde om morfar

Når vi spørger om, hvad hun husker fra barndommen, kan hun ret detaljeret erindre, at først var der tre sommerhuse ned ad den nyanlagte Solvej, og så kom der et stort hus på højre side, og så gik det stærkt med at få bygget flere sommerhuse og udstykket nye grunde.

"Nu skulle der leveres vand direkte til de nye beboere, så de kunne slippe for alle sammen at grave brønde. Og det var min morfar, en dygtig håndværker (lige som også min far tidligere havde været), som byggede det høje flotte vandtårn, som stadig kan ses i en have på Solvej, men ikke har været i brug i mange år".

Så minder Jane M. os om, at det med at være storkøbmand som hendes far var, det var dengang et besværligt og krævende job.

"Husk, at far og hans medarbejdere skulle skaffe alle varerne til veje ved selv at hente dem, f.eks. hos nogle bønder i Greve eller Ishøj eller inde på Grønttorvet, som først senere hen flyttede fra det indre København til området ved Gl. Køge Landevej og Folehaven".

-Nåja, men så kunne man vel lige smutte rundt og hente dem?

"Nå det kunne man? Husk venligst på, at den slags transport foregik på trehjulede ladcykler, så man "smuttede" jo ikke lige frem og tilbage".

Vi er nået til et væsentligt spørgsmål: - Nu har du, Jane M., ifølge vores regnemaskine boet i Ishøj i godt 70 år. Og du har røbet, at du på dine "ældre" dage vil finde dig en lejlighed her i nærheden. Hvorfor dog det?

"Fordi der foregår så mange udmærkede ting i Ishøj. Jeg er stadigvæk optaget af både det ene og det andet: Foreningsliv med gode og hyggelige møder, underholdende oplevelser bl.a. biograf- og udstillings-besøg sammen med de mange lokale venner, man har fået gennem livet. Og kort sagt: Selv om jeg også har gode oplevelser på rejser i ind- og udland, så lad mig sige det kort:

Jeg elsker at bo her i Ishøj og kunne ikke drømme om at bo andre steder!"

Gør dit hjem til et fristed - også gerne for andre.

Det var i hvert fald hvad Gudrun Lauridsen fra Ishøj Strand ikke betænkte sig på at gøre.

I årtier omkring 2000-tallet havde de fleste beboere i den østvendte afdeling af kommunen hørt om eller mødt en vis Gudrun Lauridsen på Solvej. Hun var kendt for sin hjælpsomhed over for andre samt for mange nyttige aktiviteter. Da Ishøj vinterbadeforening "Isbjørnen" i 2012 fejrede en rund fødselsdag, var hun en af dem, der blev hyllet, og som allerede nogle år tidligere var blevet Æresmedlem af foreningen, for hun var en af en lille flok kvinder, der tidligt glædede sig over et glimrende badeland som Ishøj Strand og mente, at den i videst muligt omfang burde bruges og altså også uden for sommertiden.

Da kommunen var blevet indraget i sagen ved at stille overvågnings-vagternes sommerhus til rådighed som om- (og af-)klædningsrum for vinterbaderne, blev det starten på foreningen. Den blev så populær og slagskraftig, at isbjørnenes aktiviteter førte til endnu et kommunalt udspil, der hedder "Havfruen". Det drejer sig om den imponerende badebåd, som foreningens morgenduelige medlemmer og - lidt senere på dagen - alle tilmeldte Ishøj-borgere kan fryde sig over.

Gudrun Lauridsen er nu ikke længere til at træffe på Solvej, for hun flyttede for nogle år siden til plejehjemmet Torsbo i kommunens modsatte ende. Der har jeg besøgt hende og fået bekræftet, at det ikke var helt tilfældigt, at hun i 1950'erne slog sig ned ved Ishøj Strand.

Kom til ”Frimærke-Ishøj”!

Hun er født og opvokset på bondegårde i Jylland, men kom som arbejdsivrigt ungt menneske til Sjælland og gik på forskellige kurser til uddannelse i praktiske ”kvindefag”, så hun kunne bl.a. gøre rent og lave mad eller arbejde som sygemedhjælper på professionel vis. Hun havde med sin ægtefælle og et par små

sønner slået sig ned først lidt nord for København, men da hendes mand var frimærkesamler, havde han fået kontakt med en person med samme interesse, og denne mand var også familiefar og boede ved Ishøj Strand. Han fik så en weekend besøg af Gudrun og ægtemand, og ud over frimærker gik deres interesse også til værtsparrets boligkvarter og kort efter til et hus, der var til salg på nabovæjen, Solvej.

Gudrun fortæller, at da hendes giftermål blev opløst nogle år senere, fik hun travlt med at arbejde for at tjene penge, så hun kunne blive boede i Ishøj med sine sønner. Dengang var de offentlige myndigheder faktisk ude på at overtage ansvaret for og opdragelsen af børnene, hvis kvinder blev alene. Gudrun følte sig også truet, men hun fik overbevist de besøgende øvrigheds-personer om, at hun nok skulle klare både børn, hus og hjem.

At hendes arbejds-”dag” undertiden nåede 16 timer, kunne hun godt holde til, men det var jo ikke så vellykket, når hun også skulle passe sønnerne. Heldigvis mødte hun hjælpsomhed fra naboerne, da situationen var mest tilspidset, og da hun senere blev mere hjemmegående bl.a. fordi hun havde fået udbygget sit hus og nu kunne blive hjemme og drive et pensionat, så var det hende, der begyndte at hjælpe andre mennesker i omegnen. Hun var i tidens løb kommet med i en række foreninger, der arbejdede for kvindernes sag – men også gerne for mændenes. Det drejede sig bl.a. om muligheder for ”selvhelbredelse” i tilfælde af sygdom, og hertil kunne måske naturen og vegetarisk madlavning hjælpe til. Hun gik også op i sit medlemskab af ”De grå pantere”, som kontaktede diverse politikere, hvis de syntes, at der var nogle nærliggende muligheder for at forbedre samfundet. Hun skrev og fik udgivet en bog om at arbejde for andres sag. ”Livsfasen og forandringer” hed den, og hun var også medskriver af en anden bog ”Livets skole, flid og nøjsomhed”.

Gør livet til en leg!

Hun døbte sit hus "Fristedet", hvilket fremgik af et malet navn på ydermuren, og nu kunne folk komme og hygge sig med en kop kaffe, mens de fremlagde deres sorger og problemer og ofte fandt hjælp via Gudruns erfaringer, viden og råd. Hun gav råd til f.eks. fraskilte kvinder, men udtrykker man beundring over hendes hjælpsomme indstilling, trækker hun på skulderen og erklærer, at hun bare er noget egenrådig og forsøger at tage sig af det, hun godt kan lide at beskæftige sig med.

I sin tid havde det ikke været uvæsentligt for Gudrun og hendes mand, at f.eks. Tranegilde Strandvej var veludstyret med købmand, bager, slagter og kiosk m.m. , så da kommunens østligt boende cykelsmed pludselig flyttede bort, så var det et savn for mange. Også for Gudrun, som holdt meget af at cykle, men hun greb ind med noget praktisk, idet hun tog kontakt med områdets amatør-cykelsmede og fik dem til at dukke op, når de havde tid, og dermed var der atter nogen til at lappe strandboernes cykelslanger og skifte deres udslidte kæder og sadler.

Hun har gennem årene skrevet en række digte og fået dem aftrykt forskellige steder, og går man ind på nettet og googler f.eks. "Gudrun Lauridsen, Ishøj", kan man også høre og se hende blive interviewet, hvorunder hun bl.a. læser digte op med sætninger som:

"Viljen er den vej, som gør livet til en leg... Fyld din dag med glæder, varme og tro, så også andre kan føle dagen som go'!"

Min start m.m. som Ishøj-borger

Vagn Simonsen, tidl. formand for Tranegilde Strand Grundejerforening

Kan man bo i Ishøj? Ja, det er vi jo mange tusinde mennesker, der gør, men alligevel har jeg brugt spørgsmålet som overskrift til bl.a. nogle foredrag, jeg har holdt også uden for Ishøj kommune. Så omtaler jeg bl.a. en medstuderende fra min tid på Københavns Universitet i 1980'erne. Han hed Mohammed og røbede, at han sammen med kone og et barn boede i en meget lille lejlighed i Ishøj og egentlig håbede på at finde en større. Flere af de nye kammerater var straks parat med forslag om visse muligheder enten inde i København eller længere ude på landet. Men Mohammed værgede for sig og erklærede: --Jamen, jeg vil da ikke flytte fra Ishøj. Jeg vil kun bo i Ishøj.

Jeg vil også nævne, at en af gratisaviserne i sommeren 2013 gav gode råd om danske superstrande og bl.a. skrev; "Ishøj Strand har stort set alt, hvad et sommerhjerter kan begære: Ren, børnevenlig strand med det fineste sand, klitter for de solbadende, gode muligheder for vandreture i smuk natur med masser af fugleliv o.s.v." Dertil en afsluttende bemærkning om at huske at besøge Arken og Ishøj Havn.

Ja, så man må da kunne bo i Ishøj i hvert fald om sommeren. I Politiken erklærede Venstre-politiker og tidligere integrationsminister Bertel Haarder for nogle år tilbage, at når det gælder god integration af fremmede mennesker, så ligger Ishøj sammen med Roskilde i toppen, langt foran andre kommuner.

-Ja, naturligvis, det ligger jo i navnet Is-HØJ. Det er bare toppen...

Men sproget kan jo have skjulte betydninger, og jeg har ikke mødt nogen Ishøjborgere, som ikke ved, at når folk udefra stiller spørgsmålet: Kan man bo i Ishøj, så betyder det: "Hør, det dér med at bo i Ishøj, er det ikke dybt godnat?" For i virkeligheden er der ikke tale om et spørgsmål, men et svar, når man selv har fortalt, at man bor netop dér. For at understrege det, har jeg forsket lidt i, hvad folk fra andre kommuner får af svar, når de fortæller, hvor de bor. Og det er meget omskiftelige svar bortset fra, at Hellerup-borgerne angiveligt altid får gensvaret: "Hvordan har du råd til at bo dér?"

På cykel gennem Ishøj

Jeg er selv født og opvokset i Vanløse i den sydlige del af København, og det var et hyggeligt, men så vidt jeg husker ikke noget voldsomt eftertragtet område. Da jeg og et par gode kammerater nåede 13-14 års alderen, fik vi lov at cykle på weekend- ophold med telt og soveposer, og turen gik altid ned ad Køgevejen, hvor der var gode teltpladser i f.eks. Vallensbæk, Hundige, ved Mosede-fortet og ikke mindst ved Trylleskoven i Solrød. Vi kørte jo gennem forskellige kommuner undervejs, men vi vidste lige så lidt som de øvrige vejfarende, at der var noget, der hed Ishøj.

Dette navn blev sikkert ikke alment bekendt før i 1970'erne, da der kom S-tog-station, butikscenter og nye store boligkvarterer.

Indtil da havde Ishøj ikke tilbudt de forbikørende andet end våde strandenge, sivskove og marker med korn eller græssende køer. Vi stoppede af og til ved en populær landevejskro for at købe sodavand, men den hed jo ikke Ishøj Kro, men Jægerkroen.

Da jeg var fyldt 19 år måtte jeg flytte rundt i Danmark for at blive uddannet og finde arbejde, så jeg boede flere steder både i Jylland og på Fyn, men i 1963 fik jeg endelig et job i København og skulle finde bolig til mig, min kone og to små børn. Hvor skulle vi dog bo? En lejlighed kunne man ikke uden videre få fat i, men der var ledige huse og byggegrunde én masse, og priserne var overraskende nok nogenlunde de samme overalt, både nord og syd for og i København. Jeg boede hos noget familie i adskillige måneder, mens jeg/vi i ledige øjeblikke kørte på boligjagt. Vi fór rundt og så på boliger, og overalt skulle vi af med mindst 50 pct. mere end de 100.000 kroner, vi håbede at få for vores rækkehus i Odense. Det var købt bare to år forinden for kun 65.000 kroner, og det var ikke fordi, jeg drømte om at blive husejer, men fordi det havde været umuligt at opdrive en lejlighed i Odense. Der fandtes simpelthen ikke ledige lejligheder i storbyerne, og derfor var der alle mulige restriktioner over for dem, der søgte lejlighed. Man skulle have boet i kommunen i flere år og helst have 3-4 børn. Det var årsag til de ofte noget panikagtige byggerier, der blev sat i gang i de efterfølgende år.

Hov, et drømmehus!

Efter at have set på huse til salg i Vallensbæk mødte jeg overrasket en tidligere skolekammerat, som jeg ikke havde set, siden han droppede ud af gymnasiet, fordi lærerne syntes, han var for sløv og verdensfjern. Han havde nu nået sit store mål og var blevet en respekteret kunsthåndværker, keramikker og designer, og han blev senere så berømt i udlandet, at han kom til at tjene flere penge end alle vores gymnasielærere tilsammen. Han foreslog mig at tage med til Ishøj landsby, hvor han boede og havde værksted på en forhenværende bondegård. Således startede jeg med at opleve Ishøjs lyksaligheder indefra, fra det kommunale centrum oppe mellem kornmarkerne.

Kort efter fandt jeg et drømmested, et lidt særpræget hus ved Ishøj strand. Jeg var meget begejstret, men hvis jeg havde lyttet til min bedstemor, som blev bestyrtet, da hun første gang besøgte os, nå ja, så skulle jeg måske beskrive huset som en hjemmebygget lille knaldhytte, lavet af tilfældige klunsede materialer, oprindelig bygget af en opfindsom kunstmaler, som opgravede ler, stampe det og klinede det på skeletter af flettede siv og rør; det var så væggene. Som brændeovn i stuen brugte han en ilanddrevet klokkebøje.

Da jeg i bil bumpede hen ad grusvejene sammen med en advokat for at drøfte køb af huset, sagde min advokat snusfornuftigt: - Lige nu ses der ved Ishøj Strand spredte sommerhuse, og nogle er ombygget til helårshuse via lidt puds udenpå og pap eller bløde masonitplader indeni. Du må indse, at sådan vil det være mange år endnu. Senere fik den unge advokat et stort sagførerfirma i Det indre København, og når jeg af og til mødte ham, spurgte jeg lidt drillende, om han havde mere held med sine store retssager end med sine forudsigelser om Ishøj Strand. For i løbet af ganske få år blev området byggemodnet med asfaltveje og kloaker, og det blev hurtigt tæt bebygget med ret varierede typehuse. Men nogle af husene bar inden i sig et usædvanligt hjerte. Ikke et, der bankede normalt, for det var banket sammen af fiskekasser. Samme udvikling skete i 1920'erne og 30'erne i nogen grad i de tre landsbyer Torslunde, Ishøj og Tranegilde. Og man kunne tilføje: I en hel række områder uden for hovedstaden fik københavnernes øjnene op for nye sejlsports- og bade-muligheder, især hvis grundene lå i tog-, bus- eller cykelafstand på højst en lille time.

Vundne og tabte værdier

For de tidligere grundejere af eng- og sivarealer betød det en uforudset økonomisk belønning, hvilket dagbladet Politiken i 1935 i anledning af den nye Køgevej betroede sine læsere:

"Eventyrlige Prisstigninger langs den ny Cementvej. Arealer, der i Aarene før krigen (altså 1.verdenskrig) kostede 3-4.000 kr. pr. Tønde Land, bliver nu solgt for 50-60.000 kr. pr. Tønde."

Artiklen nævnes i Else Triers lokalhistoriske bog og slutter ironisk med at fastslå, at landmandens penge ikke ligger i slid, slæb og grøftegravning, men i at han i tide har sørget for at eje grunde ved vandet.

Jeg husker, at sådanne heldige tilfælde også indgik ironisk i handlingen i Lise Nørgaards populære TV-serie "Matador" samt i en afhendes romaner "Englevej". Sidstnævnte handler om en upopulær arkitekt, der forsøger at styre et helt beboelseskvarter, fordi han har ejet og solgt grundene. Men hvorfor nu interessen for det emne? Det spurgte jeg om, da jeg denne sommer mødte Lise Nørgaard på Bakken, hvor hun fik årets ærespris. Som man kunne formode, lød hendes forklaring på, at hendes egen familie i midten af 1900-tallet nød økonomisk godt af faderens salg af sine gamle grunde langs Roskilde Fjord, dér hvor hun fødtes og voksede op.

Og så kom emnet også overraskende på bordet, da jeg for år tilbage talte med præsten Johannes Møllehave, der har holdt flere prædikener her i Vejleå Kirke. Jeg spurgte, hvorfor han dog i sine yngre dage skiftede sit præstest job i Greve ud med et arbejde som fængselspræst på Vestegnen. Han rokkede lidt med hovedet, og så sagde han ligeud: *"I længden kunne jeg ikke klare at skulle trøste de stakkels landmænd og gartnere, som hele tiden sørgede og beklagede sig over, at de havde solgt deres gamle arealer alt for billigt til kommunen, der nu solgte dem videre til høje priser"*.

Fællesgrunden voksede op

Efter min indflytning i strandområdet var jeg i 1965 så heldig at blive valgt til formand for grundejerforeningen, måske især fordi jeg havde talt varmt for en bedre udnyttelse af fællesgrunden ved Strandvangen. Da kriminalinspektør Bent Hansen, der også boede (bor) på Strandvangen, derefter blev valgt til næstformand, var tiden inde til at gå til makronerne og få den nærmest losseplads-agtige grund omdannet til opholdssted for foreningens medlemmer ikke mindst for forældre med børn. Arealet blev hegnet ind, og der blev lavet legeplads, opstillet kaffeborde og bygget en god bådebro ud til havet, så man i sommertiden kunne sejle den lille kilometer ud til 1. revle, som næsten altid var oven vande og af sig selv med vindens hjælp havde dannet små sandklitter på sig. Siden da har fællesgrunden glædeligvis fungeret og udviklet sig i smuk overensstemmelse med de beslutninger og ønsker, der fremkommer på generalforsamlingerne.

Under den store oprydning på grunden dukkede en jordtildækket granitsten op, og den blev placeret synligt på plænen som en slags vartegn for det nye fritidsområde. Formand og næstformand drøftede indbyrdes, om de burde få deres navne indhugget på stenen. De kunne stå øverst med efterfølgende formænds navne nedenunder. Vi besluttede dog beskedent at overlade denne afgørelse til en forventet taknemmelig eftertid. OK, tag dette som en lille spøgefuld vision.

Disse oplevelser og betragtninger er altså mine og stammer dermed fra et enkelt medlem af grundejerforeningen. Men jeg tror, at alle I andre også kunne møde op med lignende fortællinger. Nåja, måske med et noget andet indhold, men forhåbentligt fulde af positive følelser over for tilværelsen her ved Ishøj Strand.

TRANEGILDE STRAND

Grundejerforening

Sangen til Grundejerforeningens 70 års jubilæumsdag.

1. "Nu (snart) er det lørdag aften, og vi er mødt fordi, /
vi fejrer jubilæum på det sted, vi godt kan li'.
2. Vi ejer en forening herude, hvor vi bor /
den ligger her ved stranden – bedste sted på denne Jord.
3. Kommunen hed jo Ishøj, skønt den var varm og flad /
folk kom for syv årtier siden, tænk, at de dog gad!
4. For hvis et sted med havvand og siv de ville nå, /
og ikke havde biler, sku' de cykle eller gå.
5. Her skete der en masse, mens flere folk kom til, /
en vej, kloak og drikkevand – ja meget stod på spil.
6. Da vor forening opstod, så stopped' skrig og skral, /
nu kan vi styre roligt sammen mod de fælles mål.
7. Og vi har nu en **grund** til at føle os tilpas, /
så lad os sige tak for det og løfte vores glas!

Forfatter: Vagn Simonsen

www.transgildestrand.dk

Sang

Vagn Simonsen har forfattet en sang, han sang til foreningens 70 års jubilæum

www.transgildestrand.dk